

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci

žalobce: JUDr. R. T.
proti.
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
ústředí, Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 21. 6. 2017, čj. 510 211 262/315-VK,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Dne 21. 6. 2017 rozhodla žalovaná o námitkách žalobce, podaných proti rozhodnutí ze dne 12. 4. 2017, kterým byl žalobci přiznán od 15. 10. 2015 starobní důchod dle ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále je „ZDP“). Starobní důchod činil 4.796,- Kč měsíčně, po valorizacích r. 2016 a 2017 náleží žalobci starobní důchod ve výši 4.999,- Kč měsíčně. Rozhodnutím žalované o námitkách ze dne 21. 6. 2017 bylo rozhodnuto o změně prvoinstančního rozhodnutí tak, že toto se zčásti mění tak, že se nesprávné datum přiznání starobního důchodu „15. 10. 2015“ nahrazuje datem „16. 9. 2015“, ve zbytku se rozhodnutí ze dne 12. 4. 2017 potvrzuje a námitky se zamítají.

2. Žalovaná tak reagovala na námitky žalobce o chybě při zjišťování osobního vyměřovacího základu, který byl vypočítán ze špatně stanoveného rozhodného období, když do tohoto období byla započítána i doba, kdy nebyl účasten pojištění, tedy doba od 1. 1. 1996 do 19. 10. 2010, procentní výměra přitom byla určena za 27 roků pojištění a nikoliv za dobu o 14 let, 9 měsíců a 19 dnů delší, žalobce žádal o opravu výše procentní výměry starobního důchodu a o jeho doplatek.
3. V napadeném rozhodnutí žalovaná dále uvedla, že provedeným šetřením dospěla k závěru, že starobní důchod měl být žalobci přiznán již od 16. 9. 2015, v dalším, včetně výpočtu osobního vyměřovacího základu, považovala vydané rozhodnutí za správné, neboť byla zhodnocena veškerá prokázaná doba pojištění a vyměřovací základy dle doložených evidenčních materiálů. Žalovaná předně poukázala na ustanovení §§ 4, 33 ZDP, uvedla, že dle doložených podkladů získal žalobce 27 roků a 304 dnů doby pojištění (10 159 dnů), s tím, že při stanovení výpočtového základu vycházela z osobního vyměřovacího základu. Ten určila v souladu s ustanovením § 16 ZDP jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období, kterým je v případě žalobce období let 1986 – 2014. K žalobcově námitce podala žalovaná výklad § 18 ZDP, uvedla, že rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu je období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak. Do rozhodného období se nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986. Rozhodné období není určováno v závislosti na trvání pojištění, z citovaného ustanovení jasně plyne, že je jím celé období mezi určitými roky a nikde není stanoveno, že by do rozhodného období neměly spadat roky, kdy účast na pojištění netrvala.
4. Žalovaná stanovila roční vyměřovací základy jako součiny úhrnů vyměřovacích základů žalobce za jednotlivé kalendářní roky v rozhodném období a koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu podle ustanovení § 17 odst. 1 ZDP. S odkazem na znění § 16 ZDP, dle něhož je osobní vyměřovací základ měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období a průměr se vypočte jako podíl součinu koeficientu 30,4167 a úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období, pak žalovaná vypočetla osobní vyměřovací základ žalobce ve výši 5.916,- Kč. Žalovaná rovněž odkázala na § 15 ZDP, dle něhož zjišťovala výpočtový základ žalobce, který s ohledem na to, že jeho osobní vyměřovací základ nedosahuje ani první redukční hranice, zůstává ve výši osobního vyměřovacího základu, tj. 5.916,- Kč. Výše procentní výměry starobního důchodu žalobce za 27 celých roků pojištění činí 40,50 % výpočtového základu, řj. 40,5 % z 5.916,- Kč, což je 2.396,- Kč. Ke dni vzniku nároku na starobní důchod tedy činí celková výše důchodu žalobce (základní a procentní výměra) – 2.400,- + 2.396,- Kč = 4.796,- Kč. Po provedení valorizací r. 2016 a 2017 pak dosahuje částky 4.999,- Kč měsíčně. Důchodový věk žalobce činí dle § 32 odst. 2 ZDP 62 roků a 8 měsíců, dosáhl ho 11. 10. 2013. S odkazem na ustanovení § 29 odst. 1 písm. e) ZDP pak žalovaná uvedla, že pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 29 let a dosáhl důchodového věku v r. 2013. 29 let pojištění dosáhl žalobce dne 15. 9. 2015, starobní důchod mu měl být proto přiznán od 16. 9. 2015, nikoliv od 15. 10. 2015, proto žalovaná prvním výrokem změnila prvoinstanční rozhodnutí ve věci.
5. K podstatě námitky žalobce žalovaná sdělila, že rozhodné období pro stanovení osobního vyměřovacího základu a doba účasti na pojištění na sobě nejsou závislé, pro stanovení

rozhodného období ve smyslu § 18 ZDP není podstatné, zda během něj trvala doba pojištění, naopak je tvořeno celým a nepřerušným úsekem a odečítají se z něj pouze vyloučené doby, upravené ust. § 18 odst. 4. Doba pojištění ovlivňuje až konečný výpočet procentní výměry důchodu z výpočtového základu. Pokud v rozhodném období nejsou ani vyměřovací základy, ani vyloučené doby, dochází sice k rozmělnění ostatních vyměřovacích základů a ke snížení osobního vyměřovacího základu, nicméně přesně takto je výpočet osobního vyměřovacího základu v ZDP konstruován.

I. Žalobní námitky

6. Včasnou žalobou žalobce brojil proti rozhodnutí žalované, namítal nesprávný výklad zákona o důchodovém pojištění, zejména pak jeho ustanovení § 18. Toto ustanovení dle jeho názoru nemusí řešit dobu trvání pojištění, když § 5 ZDP určuje okruh osob, na něž se zákon vztahuje. V období od 1. 1. 1996 do 19. 10. 2010 byl žalobce odhlášen ze sociálního pojištění, neměl žádné příjmy a nespadal tedy do působnosti ZDP vůbec, protože nepatřil do okruhu pojištěných osob ve smyslu tohoto ustanovení ZDP. I pokud by však soud shledal, že postup žalované byl při aplikaci § 18 ZDP správný, žalobce je přesvědčen, že nemůže obstát postup, kdy se určité období bez příjmů započítává do průměrného výdělku (a tento tak podstatně snižuje) a přitom se nezapočítává do odpracovaných let (čímž zase podstatně snižuje procentní výměru – v případě žalobce místo výměry za 41 let výměru za 27 roků). Žalobce je přesvědčen, že podobná nespravedlnost nemůže nalézt oporu v právu. Navrhoval proto zrušení napadeného rozhodnutí žalované a vrácení věci k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalované

7. Žalovaná v písemném vyjádření dne 23. 10. 2017 uvedla, že žalobcova první žádost o starobní důchod, uplatněná 23. 7. 2013, s požadavkem na přiznání důchodu od 11. 10. 2013 byla rozhodnutím ze dne 10. 9. 2013 zamítnuta pro nesplnění podmínek § 28 ZDP, neboť žalobce nezískal k tomuto dni potřebnou dobu pojištění dle § 29 odst. 1 písm. e) ZDP, tj. 29 let, když doložená a prokázaná doba jeho pojištění činila 25 roků (správně 27). K další uplatněné žádosti žalobce pak žalovaná dne 3. 4. 2017 vyhotovila evidenční list důchodového pojištění a přiznala rozhodnutím ze dne 12. 4. 2017 od 15. 10. 2015 žalobci starobní důchod ve výši 4.796,- Kč a tento dále zvýšila od 1/2016 na 4.836,- Kč měsíčně a od 1/2017 na 4.999,- Kč dle příslušných valorizačních předpisů. Z OLDP vyplývá, že podmínka potřebné doby pojištění 29 let byla u žalobce splněna již dne 15. 9. 2015 a žalovaná proto změnila datum přiznání starobního důchodu na 16. 9. 2015 a poukázala doplatek.
8. Žalovaná zastává z podání žalobce názor, že žalobce je dobře obeznámen se způsobem výpočtu důchodu, v žalobě nenamítá nesprávnost údajů o výši dosažených výdělků, počtu dni pojištění a náhradních dobách, uvedených v OLDP jako podklad pro nárok a výpočet samotné výše důchodu, odkazuje proto na podrobný popis výpočtu důchodu v odůvodnění svého rozhodnutí a k námitkám žalobce uvádí následující argumentaci.
9. Důchod se skládá ze dvou složek, základní výměry, stanovené pevnou částkou, která nyní činí 2.550,- Kč měsíčně, a procentní výměry, která se stanoví individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. Výpočtový základ se určí redukcí osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr úhrnu ročních

vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období. Vyměřovacím základem za dobu po 31. 12. 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného na sociální pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení. Roční vyměřovací základ za příslušný rok se zjistí indexací vyměřovacích základů skutečně dosažených v příslušných kalendářních letech. Indexace závisí na obecném mzdovém nárůstu, s účinností od 30. 9. 2011 již rozhodné období není omezeno na 30 kalendářních roků. Nadále bude začínat kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, končit však bude vždy až kalendářním rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu. V platnosti zůstává, že do rozhodného období se nezahrnují roky před rokem 1986.

10. Žalovaná dále odkazuje na výslovné ustanovení § 16 ZDP, kde v odst. 1 je řečeno, že osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období (§ 18). Tento průměr se vypočte jako součin koeficientu 30,4167 a podílu úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období; jsou-li v rozhodném období vyloučené doby, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Dle § 18 odst. 1 ZDP je pak rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak.
11. Jestliže je žalobci přiznán starobní důchod od 16. 9. 2015, tedy v r. 2015, bylo určeno jeho rozhodné období pro výpočet OVZ, VPZ a tedy jeho starobního důchodu za roky 1986 – 2014 souladně s ust. § 18 odst. 1 ZDP. Tento zákon v daném ustanovení nevylučuje z rozhodného období období, kdy nebyl žadatel o důchod účasten pojištění, přestože počítá s určitými variantami a tyto upravuje. Vyloučit doby, kdy nebyl žadatel účasten pojištění o své vlastní vůli, pak neumožňuje ani ustanovení § 16 ZDP, které upravuje možnost vyloučení zákonem určených dob. Žalovaná je přesvědčena, že pokud platný ZDP přímo stanoví a vyžaduje při výpočtu OVZ použít počet kalendářních dnů připadajících na celé rozhodné období bez ohledu na skutečnost, zda byl pojištěnec účastníkem pojištění či nikoliv, je povinna toto respektovat a aplikovat při své činnosti přiznávání důchodů a stanovení jejich výše. Nejde o nesprávný výklad, neboť znění zákona je jednoznačně dáno.
12. V dalším odkazuje žalovaná na záměr zákonodárce při přípravě platného zákona o důchodovém pojištění, kterým bylo dlouhodobě zajistit racionální vazbu mezi příjmy z období ekonomické aktivity a příjmy v postproduktivním věku, a to jak z pohledu mezigenerační solidarity, tak i z hlediska vývoje individuálních příjmů, a vytvořit systém, který by finančně nadměrně nezatěžoval budoucí generace. Tedy, tímto záměrem bylo spravedlivě zhodnotit dlouhodobé přičinění pojištěnce na výši svého důchodu, přihlížet ke všem rokům rozhodného období při jeho současném prodlužování. Ochrana pojištěnce, který nemá ze zřetelehodných důvodů příjem z výdělečné činnosti, byla promítnuta do tzv. institutu náhradních dob pojištění, popř. dob vyloučených. Rozhodné období bylo stanoveno v rozsahu cca 2/3 předcházejících přiznání důchodu – tím se ve většině případů vylučuje obdobní ekonomické aktivity na počátku profesního života (studium, péče o dítě, vojenská služba) a přihlíží se tedy k příjmům v období, kdy by měla být situace pojištěnců v zásadě stabilizovaná. V r.

1996, kdy započal působit nový zákon, se přitom jednalo o situaci, která respektovala dříve platnou úpravu zákona č. 100/1988 Sb., tedy předchozí právní úpravu, kdy platilo desetileté rozhodné období (tedy počínaje rokem 1986). Byl tak umožněn plynulý přechod k novému systému.

13. K případu žalobce pak žalovaná dále uvádí, že pokud v jeho případě došlo k „rozmělnění“ výdělků dosažených v letech 1986 – 1995 a 2010 – 2014 v důsledku toho, že rozhodné období představuje období let 1986 – 2014, tedy 29 let, přičemž období, v nichž žalobce nebyl zaměstnán a nedosahoval žádného výdělku, činí 14 let, nelze podle znění ZDP a jeho § 16 odst. 4 toto období 14 let považovat za vyloučené doby a upravit o ně způsob výpočtu osobního vyměřovacího základu. Podle současné úpravy je rozsah tzv. vylučovaných dob (aby nedošlo k rozmělnění) z rozhodného období motivován snahou postihnout doby, kdy pojištěnec objektivně nemůže být výdělečně činný (např. doba nemoci, pobírání plného invalidního důchodu, evidovaná nezaměstnanost); obecně přitom platí, že taxativně stanovenou dobu lze vyloučit pouze tehdy, pokud se nepřekrývá s dobou pojištění OSVČ, dobou pojištění, kdy měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou dobrovolného pojištění nebo dobou poskytování určitých pracovněprávních plnění. Pokud tedy pojištěnec dlouhou dobu před dosažením věkové hranice pro odchod do důchodu zajišťuje svoje životní potřeby jiným způsobem než příjmy z výdělečné činnosti, a tedy neodvádí ani žádné platby do systému důchodového pojištění, musí počítat s tím, že se to projeví ve výši jeho důchodu diferencovaně podle toho, po jak dlouhou dobu před odchodem do důchodu nebyl důchodového pojištění účasten – zde odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 24. 10. 2007, čj. 6 Ads 22/2006. Žalovaná na základě uvedené argumentace nemohla přisvědčit žalobci k tvrzení, že v rozhodném období mají pro výpočet OVZ význam pouze dny s dobou pojištění. Zákon požaduje při výpočtu OVZ vycházet z počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období, nelze proto vycházet z počtu dnů pojištění, mezi nimi je rozdíl, protože kalendářní rok zahrnuje veškerý počet dnů v každém jednotlivém roce připadajícím na rozhodné období, kdežto dny pojištění zahrnují výlučně doby, kdy byl občan pojištěn. V uvedeném smyslu pak rozhodoval i NSS ve věci 4 Ads 31/2009, či 3 Ads 40/2015, kdy výslovně schvaluje jako uzákoněnou možnost rozmělnění příjmu i o doby, kdy žadatel o důchod nebyl pojištěncem, neměl příjem, nejednalo se o dobu, kterou lze vyloučit. Žalobcův požadavek proto nemá oporu jak v zákoně, tak ale ani v judikatuře, která naopak podporuje správnost postupu žalované v této věci.
14. Dále žalovaná připomněla, že žalobci nelze přisvědčit ani v druhém žalobním bodě, neboť výpočet důchodu, resp. OVZ podle počtu doby pojištění je takto současným platným ZDP konstruován, hlavními principy, na nichž současný důchodový systém spočívá, jsou nejen princip rovnosti, ale rovněž i solidarity a zásluhovosti. Z uvedených hledisek je zákon aplikován pro všechny pojištěnce nacházející se ve srovnatelných situacích, stejně. Pokud tedy bude občan pracovat a odvede pojištění, bude zvýhodněn oproti těm občanům, kteří pracovali s přerušením a odvedli méně. Současný ZDP vymezuje okruh pojištěných osob, pracuje i s rozhodným obdobím, které zahrnuje i roky bez pojištění, neboť základem je důchodové pojištění oproti předchozímu zákonu (ZSZ – zákon o sociálním zabezpečení), který sociálně zabezpečoval občany. Žalovaná zde rovněž zdůraznila, že NSS neshledal rozpor ustanovení §§ 16 a 18 ZDP s předpisy ústavního pořádku, zakomponovaná úprava zde sleduje cíle vytčené důchodovým systémem, pokud jde o vztah k ekvivalenci a finanční udržitelnosti, je racionální a

rozumná. Použité právní nástroje sledují hledisko přiměřenosti. NSS v rozhodnutích čj. 3 Ads 1/2004 a 6 Ads 22/2006 opakovaně konstatoval, že zákon o důchodovém pojištění nezakládá nepřípustnou nerovnost, která by byla v rozporu s ústavním pořádkem.

15. Žalovaná se v závěru vyjádřila i k žalobcem tvrzené nespravedlnosti, uvedla, že v daném případě nedošlo ani k porušení základních práv a svobod. Ústavní soud poukázal na článek 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle kterého se lze práv, uvedených v čl. 26, 27 odst. 4, 28 – 31, 32 odst. 1 a 3, 33 a 35 Listiny, domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. Vazba výše důchodu a pomoci k zajištění základních životních podmínek (čl. 30 odst. 2 Listiny) neexistuje – důchod nemusí dosahovat životního minima, ZDP garantuje pouze nepodkročitelnou výši procentní výměry v částce 770,- Kč (§ 33 odst. 2). Žalovaná se proto nedopustila žádné nezákonnosti v případě žalobce a výpočtu jeho starobního důchodu a navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

III. Posouzení věci krajským soudem

16. Soud při prvním jednání dne 5. 3. 2018 vyslechl žalobce, který uvedl, že po dobu, kterou nemá započtenou jako dobu pojištění, pečoval o svoji matku, jednalo se o dobu 8 let, matka byla bezmocná, sám nepobíral žádné dávky ani příspěvky. Po dobu 40 let neměl nikdy ani žádnou proplacenou nemocenskou dobu, ač měl velké zdravotní problémy s páteří, chronickou obstrukční chorobu plicní a další potíže. Konkurz na jeho firmu trval téměř 14 let, ani v tomto období neuplatňoval žádnou žádost o jakoukoliv dávku. Vybudoval prakticky druhou soukromou CK v ČR, která měla mnoho frankofonních klientů a představovala v této oblasti ukázkou kultivovaných služeb republiky. Vybudoval rovněž kongresové centrum, s obrovským pavilonem na veletrhu v Ženevě, jakéhokoliv svého postavení nikdy nezneužíval. Žalobce sdělil k dotazu soudu, že podnikne cestou příslušné OSSZ kroky k zhodnocení doby péče o osobu blízkou. Dne 30. 6. 2018 žalobce soudu písemně sdělil, že OSSZ Havlíčkův Brod jej odkázala s podáním návrhu na vydání rozhodnutí o péči o osobu blízkou na OSSZ v Ostravě s tím, že tato je místně příslušná, neboť jeho matka měla po celou dobu péče v Ostravě trvalé bydliště. Tato OSSZ však odmítla jeho návrh přijmout a odkázala ho zpět na OSSZ Havlíčkův Brod, což zdůvodnila místní příslušností trvalého bydliště pečující osoby. Řízení proto dosud vůbec nezapočalo, naopak sestra žalobce, která o matku pečovala od 22. 1. 2004, si bezprostředně po přiznání bezmocnosti matce věc vyřídila. K důkazu, že o matku řádně pečoval v období od Vánoc 1995 do 21. 1. 2004, předložil žalobce potvrzení Psychiatrické nemocnice Havlíčkův Brod, Rehabilitačního ústavu v Kladruzech a Domova pro seniory Sluníčko v Ostravě. Současnou výši starobního důchodu 5.235,- Kč považuje žalobce za přílišnou tvrdost, je přesvědčen, že by mu měla být doba péče o bezmocnou matku započítána do doby, rozhodné pro výpočet výše důchodu.
17. Při dalším jednání soudu dne 9. 7. 2018 soud provedl žalobcem předložené důkazy, a to výpis z dokumentace Psychiatrické nemocnice Havlíčkův Brod ze dne 17. 4. 2018, z něhož plyne hospitalizace paní V. P., v období od 3. 5. do 25. 6. 1996, potvrzení Rehabilitačního ústavu Kladruhy ze dne 17. 4. 2018 o opakované léčbě žalobce ambulantním způsobem, když ústavní léčba nebyla možná z důvodu péče o matku V. P. v letech 1996 – 2004, dále potvrzení Domova pro seniory Sluníčko v Ostravě ze dne 17.

4. 2018 o tom, že matka žalobce byla klientkou tohoto zařízení od 15. 6. 2005 a od počátku pobírala příspěvek na bezmocnost. Dále pak žalobce předložil rozhodnutí Magistrátu města Ostravy ze dne 3. 11. 2009, kterým byl jeho matce přiznán příspěvek na péči, zvýšený ze 4.000,- Kč od 1. 6. 2009 na 8.000,- Kč, a to z titulu závislosti na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III. – těžká závislost. Žalobce k důkazům sdělil, že zejména z posledního je jasné patrné, že jeho matka byla v období před r. 2009 ve stavu převážné bezmocnosti, což může dotvrdit i jeho sestra, jinak Domov pro seniory své doklady likviduje po 10 letech, jiné listiny proto již nelze předložit. Pověřená pracovnice žalované pak žalobci sdělila, že každá OSSZ je povinna s ním sepsat žádost, na sepisu proto musí trvat, žádat vydání rozhodnutí o době a rozsahu péče o osobu závislou.
18. K dalšímu jednání soudu pak žalobce předložil následující doklady – Usnesení Okresní správy sociálního zabezpečení v Ostravě ze dne 31. 7. 2018, čj. 48008/096754/18/130/CA, kterým bylo zastaveno řízení o návrhu žalobce o době a rozsahu péče o bezmocnou osobu, s odůvodněním, že v dané věci nebyla včas podána přihláška k účasti na důchodovém pojištění, ani návrh na vydání rozhodnutí o době a rozsahu péče. Návrh byl proto dle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu zastaven. O odvolání žalobce pak rozhodla žalovaná – pracoviště Ostrava dne 7. 1. 2019, když pod čj. 480000/10274/18/010/MC odvolání zamítla a potvrdila správnost usnesení orgánu I. stupně. V odůvodnění rozhodnutí mj. žalovaná uvedla, že matka žalobce byla uznána posudkem lékaře OSSZ Ostrava ze dne 23. 3. 2004 částečně bezmocnou ode dne 22. 1. 2004 trvale, před tímto datem nebyl její stav z pohledu bezmocnosti posouzen. Lékař OSSZ proto posoudil její zdravotní stav, bezmocnost před uvedeným datem však nezjistil. Žalovaná dále odkázala na § 102a ZDP ve znění, účinném od 1. 1. 2007, § 5 odst. 4 ZDP ve znění, účinném ke dni 31. 12. 2006, podle kterého vzniká účast na důchodovém pojištění osoby pečující o osobu převážně nebo úplně bezmocnou nebo osobu částečně bezmocnou starší 80 let, jen pokud osoba podala přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení této péče a dospěla k závěru, že v daném případě nelze využít přechodného ustanovení čl. III. bod 2 zákona č. 152/2007 Sb., které za přesně daných podmínek promítá uplynutí lhůty dvou let od skončení péče. Žalovaná dále podala žalobci poučení o žádosti o odstranění tvrdosti zákona. Soud jednal ve věci dne 8. 4. 2019, žalobce se k jednání omluvil a pověřená pracovnice žalované s odkazem na provedené důkazy navrhla zamítnutí žaloby.
19. **Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – s.ř.s.)** a konstatoval, že žádná pochybení v průběhu správního řízení a v napadeném rozhodnutí neshledal. Ve svém rozhodnutí soud vyšel z popsání skutkového a právního stavu (§ 77 odst. 2 s.ř.s), provedené důkazy hodnotil jednotlivě i v jejich souhrnu.
20. Žalobce žádal, aby krajský soud vyslovil právní závěr o tom, že období let 1996 – 19. 10. 2010 by mělo být v jeho případě vyloučeno z rozhodného období při výpočtu jeho starobního důchodu, neboť se jednalo o dobu, kdy byl odhlášen ze sociálního pojištění, neměl příjmy, a proto nespadal do působnosti ZDP vůbec, postup žalované „rozměňuje“ nespravedlivě jeho příjmy v dobách, kdy byl účasten pojištění. Se závěrem žalobce se však soud nemohl ztotožnit.
21. Krajský soud jednak plně odkazuje na argumentaci žalované, vyjádřenou výše v bodech 9 – 15, neboť žalovaná zde jednak podala správný a zákonný výklad

jednotlivých ustanovení ZDP, která se k uvedenému problému vztahují, jednak zde nastínila i principy této právní úpravy, z nichž vycházel zákonodárce při přijetí zákona o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb.

22. Zákon o důchodovém pojištění (ZDP) upravuje pojem rozhodného období ve svém ustanovení § 18:

- (1) Rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu je období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak.

- (2) Pokud roku přiznání důchodu bezprostředně předchází kalendářní rok, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, jsou rozhodným obdobím tyto dva kalendářní roky. Přiznává-li se důchod ode dne, který spadá do kalendářního roku, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, je rozhodným obdobím tento kalendářní rok. Podle předchozích vět se postupuje, pokud doba mezi dosažením 18 let věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, přesahuje 30 dnů, a není-li celá doba mezi 18. rokem věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, vyloučenou dobou.

- (3) Pokud doba mezi dosažením 18 let věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, nepřesahuje 30 dnů, nebo je-li celá doba mezi 18. rokem věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, vyloučenou dobou, anebo přiznává-li se důchod pojištěnci mladšímu 18 let, jsou rozhodným obdobím rok přiznání důchodu a předcházející kalendářní roky, v nichž měl pojištěnec vyměřovací základ.

- (4) Do rozhodného období se nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986. Není-li však v takovém rozhodném období aspoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce (§ 16 odst. 3 a 7), prodlužuje se rozhodné období před rok 1986 postupně tak, aby zahrnovalo ještě jeden takový rok, nejvýše však kalendářní rok bezprostředně následující po roce, v němž pojištěnec dosáhl věku 18 let.

23. Zákon dále ve svém ustanovení § 16 v odst. 4 stanoví, že vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, doby, v nichž byl pojištěnec účasten důchodového pojištění nebo zabezpečení podle předpisů platných před tímto dnem, nelze-li zjistit výši vyměřovacích základů za dobu zaměstnání před tímto dnem, a doby uvedené v písmenu j); přitom doby studia po dosažení věku 18 let jsou vyloučenými dobami pouze v rozsahu, v jakém se považují za náhradní dobu pojištění. Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 větě čtvrté, doby

a) dočasné pracovní neschopnosti, kterou si pojištěnec nezpůsobil úmyslně, pokud dočasná pracovní neschopnost vznikla nejpozději v poslední den ochranné lhůty podle zvláštního právního předpisu^{5e}), doby karantény nařízené podle zvláštního právního předpisu^{5f}), doby, po kterou trvala potřeba ošetřování nebo péče o dítě ve věku do 10 let nebo jiného člena domácnosti podle zvláštního právního předpisu^{5e}), nejde-li o osoby, které nemají nárok na ošetrovné, nejvýše však v rozsahu prvních 9 kalendářních dnů

potřeby ošetřování nebo péče, popřípadě prvních 16 kalendářních dnů, jde-li o osamělého zaměstnance, který má v péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku, doby, po kterou trvala potřeba poskytování dlouhodobé péče podle zvláštního právního předpisu^{5e}), nejde-li o osoby, které nemají nárok na dlouhodobé ošetřovné, doby, po kterou trvala podpůrčí doba u dávky otcovské poporodní péče podle zvláštního právního předpisu^{5e}), a doby před porodem, po kterou nebyla vykonávána výdělečná činnost z důvodu těhotenství, nejdříve však od začátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu do dne, který bezprostředně předcházel dni porodu,

b) pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, popřípadě plného invalidního důchodu, nebo pobírání starobního důchodu; přitom se za pobírání těchto důchodů považuje i vyplácení obdobných důchodů od cizozemského nositele pojištění,

c) po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů,

d) výkonu vojenské služby v ozbrojených silách České republiky před 1. červencem 2016, pokud nejde o vojáky z povolání a vojáky v další službě, a výkonu civilní služby před 1. lednem 2005,

e) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. c) a d),

f) soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních 6 let tohoto studia po dosažení věku 18 let,

g) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) a g),

h) teoretické a praktické přípravy pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost osoby se zdravotním postižením,

ch) ode dne přiznání důchodu do konce roku přiznání důchodu, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2 a 3, a doby před dosažením 18 let věku, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2,

i) za něž byly podle zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů vyplaceny mzdové nároky v nižší částce, než náležely,

j) za něž v případě uvedeném v § 11 odst. 2 větě třetí nebyla náhrada mzdy, platu nebo jiného příjmu započitatelného do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona přiznána soudem,

k) pobírání starobní penze na určenou dobu, doživotní penze nebo penze na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření do dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod stanoveného podle § 32, pokud jsou splněny podmínky stanovené v § 22 odst. 4 nebo § 23 odst. 6 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

24. Soud po přezkoumání a projednání věci nepovažuje za nutné, aby opakoval argumentaci žalované, s níž se, jak výše uvádí, prakticky ztotožnil, uvádí proto, že k názoru žalobce o možném vynětí období, v němž nebyl pojištěn, z rozhodného období, nemohla žalovaná přistoupit právě s ohledem na vcelku taxativní znění ustanovení § 18 ZDP, jak uvedeno výše. Za rozhodné období pro výpočet starobního

důchodu žalobce proto musela toto znění zákona o důchodovém pojištění plně respektovat a toto období činí, v souladu s uvedeným ustanovením ZDP, období let 1986 – 2015. Soud chápe vyjádření žalobce o tom, že částka přiznaného starobního důchodu je pro běžné hrazení životních potřeb velmi nízká, nicméně v této souvislosti musí plně odkázat na výše uvedené znění bodů 14 – 15, v nichž žalovaná vyjádřila záměr zákonodárce při konstrukci starobního důchodu, i principy, kterými byl veden a které jsou souladné i s Listinou základních práv a svobod.

25. Po výpovědi žalobce, zejména vztahující se k období 8 let, kdy pečoval o svoji matku, která byla dle jeho mínění bezmocná, krajský soud zvažoval možnost využití § 5 odst. 2 písm. e) ZDP v případě žalobce, vyčkal vyřízení této žádosti žalobce žalovanou, avšak po citovaném řízení je rovněž patrné, že ani tato možnost nepřichází v úvahu. Jak vyplývá ze skutečností, uvedených v bodě 18, žalovaná se podrobně zabývala jak zdravotním stavem matky žalobce v období před přiznáním bezmocnosti v Domově pro seniory Sluníčko v Ostravě, tak následně možností uznání citované doby jako doby péče o osobu, závislou na pomoci jiné osoby, žalobce však žádnou možnost, danou výše citovanou právní úpravou, nesplnil.
26. Krajský soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že žaloba žalobce nebyla důvodná, žalobním námitkám nelze vyhovět a soudu proto nezbylo, než postupovat v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 s. ř. s. a žalobu zamítnout. Poučení o možném podání žádosti na odstranění tvrdosti zákona, k němuž není soud oprávněn, bylo žalobci vyčerpávajícím způsobem dáno rozhodnutím žalované ze dne 7. 1. 2019, které je citováno v bodě 18.

IV. Náklady řízení

27. Výrok o náhradě nákladů řízení soud zdůvodňuje ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., když žalobce nebyl ve věci úspěšný a žalovaná náhradu nákladů řízení neúčtovala.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 8. duben 2019

JUDr. Jana Kábrtová v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení: R. V.